აღდგომის კუნძული

გაინტერესებს, რატომ ჰქვია აღდგომის კუნძულს ეს სახელი? ამ კითხვაზე პასუხი ტექსტშია მოყვანილი.

1722 წლის 6 აპრილი იყო. მოგზაური იაკობ როგეევენი წყნარ ოკეანეში უცნობ მიწას **წააწყდა**. იმ დღეს აღდგომა იყო, ამიტომ მიწას აღდგომის კუნძული დაარქვეს. ახლა კუნძული ჩილეს რესპუბლიკას ეკუთვნის, თუმცა მისგან ძალიან დიდი მანძილით, 3510 კმ-ით, არის დაშორებული. არცერთი სხვა კუნძული არ არსებობს, რომელიც ასე შორსაა დედამიწის დანარჩენი დასახლებული ტერიტორიიდან. ამიტომ ითვლება იგი მსოფლიოში ყველაზე შორეულ დასახლებულ ადგილად.

აღდგომის კუნძულის ისტორიის ზოგი დეტალი დღემდე **საკამათოა**. მაგალითად, ზუსტად არავინ იცის, საიდან გაჩნდა იქ მოსახლეობა. ზოგი მეცნიერი ვარაუდობს, რომ პირველი მოსახლეები კუნძულზე 300 წელს მივიდნენ, ზოგის აზრით – 700 წელს. ერთ-ერთი ვერსიით, კუნძული პირველად აითვისეს პოლინეზიელებმა. ისინი ამ მიწაზე **შტორმმა** გამორიყა. თუმცა ზუსტი თარიღი არც ამ შემთხვევაშია ცნობილი.

აღდგომის კუნძული ვულკანური წარმოშობისაა. თავიდან იქ ადამიანებს კარგი ბუნებრივი პირობები ჰქონდათ. იყო ტყეები, **ნაყოფიერი** მიწა, თბილი კლიმატი, **კრატერის მტკნარი** ტბები. ამ ყველაფერმა მოსახლეობის სწრაფ გამრავლებას შეუწყო ხელი. ხარობდა ბანანი. მოჰყავდათ შაქრის ლერწამი, ტკბილი კარტოფილი. ზრდიდნენ ქათმებს. იჭერდნენ თევზს. თუმცა მალე კუნძულზე ადამიანთა რაოდენობა ისე გაიზარდა, რომ საკვები აღარ ჰყოფნიდათ. დაიწყო შიმშილობა. ამის გამო მცხოვრებთა რიცხვმა თანდათან იკლო. სავარაუდოდ, იყო ამის სხვა მიზეზებიც. ფიქრობენ, რომ ბევრი ადამიანი შეიწირა ევროპიდან შეტანილმა **მძიმე** დაავადებამ. მოსახლეობის ნაწილი ევროპელებმა მონებად გაყიდეს. ასევე ხშირი იყო ომებიც...

აღდგომის კუნძულზე მცხოვრებ ადამიანებს ჰქონდათ საკუთარი დამწერლობა და რელიგია. ყველაზე მეტად კი კუნძული ცნობილია თავისი 887 ქვის ქანდაკებით, ანუ მოაით. ისინი დგას კუნძულის სანაპირო ზოლში. ადგილობრივთა რწმენით, მოაის საშუალებით ადამიანს გარდაცვლილ ახლობელთან შეეძლო კავშირის დამყარება.

თითოეულ მოაის ვულკანური ტუფის ქვისგან აკეთებდა 6-კაციანი ჯგუფი. ვარაუდობენ, რომ ქანდაკებას ხის ჩარჩოზე ათავსებდნენ და მიჰქონდათ სანაპირო ზოლამდე. სხვა მოსაზრებით, იყენებდნენ ხის რელსებს და ისე მიასრიალებდნენ მას საჭირო ადგილამდე. ალბათ, ამის გამო გაიკაფა კუნძულზე ხეები და დღეს იქ ტყე თითქმის არ არის.

წლების განმავლობაში ქანდაკებები ამოყირავებული იდგა. ამჟამად ისინი გასწორებულია და მსოფლიოს სხვადასხვა კუთხიდან ჩასულ უამრავ ტურისტს აოცებს.

ტექსტი გადამუშავებულია ბაკურ სულაკაურის „მსოფლიოს საოცრებების“ მიხედვით.

შენი აზრით, რაზე მიანიშნებს ის, რომ არაერთი მოსაზრება არსებობს აღდგომის კუნძულის შესახებ?

კომპონენტი: ფაქტი, მოსაზრება, **დონე:** 4.3

ტექსტის გაგება

ყოველ შეკითხვას შეურჩიე თითო სწორი პასუხი.

1 რომელი წინადადება გადმოსცემს მოსაზრებას?

ა) აღდგომის კუნძულზე ადამიანები პირველად, შესაძლოა, შტორმმა გამორიყა.

ბ) აღდგომის კუნძულზე აღმოჩენილი 887 ქანდაკება გაკეთებულია ტუფისგან.

გ) აღდგომის კუნძულის მაცხოვრებლებს საკუთარი დამწერლობა ჰქონდათ.

2 რომელი წინადადება გადმოსცემს ზუსტ ცნობას კუნძულის შესახებ?

ა) ადამიანები აღდგომის კუნძულზე, სავარაუდოდ, 700 წელს დასახლდნენ.

ბ) აღდგომის კუნძულზე იყო თბილი კლიმატი და ნაყოფიერი მიწა.

გ) ფიქრობენ, რომ აღდგომის კუნძული პირველად პოლინეზიელებმა აითვისეს.

3 რომელია ფაქტი?

ა) კარგმა პირობებმა მოსახლეობის სწრაფ გამრავლებას შეუწყო ხელი.

ბ) კუნძულზე ხეები, ალბათ, ხის რელსების გასაკეთებლად გაიკაფა.

გ) შესაძლოა, კუნძულის მოსახლეობის ნაწილი დაავადებამ შეიწირა.

4 ტექსტში გამოთქმულია მოსაზრება იმის შესახებ, თუ:

ა) რა მიზეზით შემცირდა კუნძულზე მოსახლეობის რაოდენობა.

ბ) რა მიზნით დგამდნენ ქანდაკებებს კუნძულის სანაპირო ზოლში.

გ) რატომ იყო წლების განმავლობაში ქანდაკებები ამოყირავებული.

5 ტექსტში *არ ჩანს*:

ა) რა სახის დამწერლობა ჰქონდათ კუნძულის მაცხოვრებლებს.

ბ) რატომ ითვლება კუნძული ყველაზე შორეულ დასახლებულ ადგილად.

გ) ხალხის რა წარმოდგენა უკავშირდება კუნძულზე აღმოჩენილ ქანდაკებებს.

▶▶▶ ლექსიკა

1 გაარკვიე ხაზგასმული სიტყვების მნიშვნელობები.

1. იაკობ როგევენი წყნარ ოკეანეში უცნობ მიწას **წააწყდება**.

   ა) სპეციალურად მოძებნის. ბ) შემთხვევით გადაეყრება. გ) ძლივს იპოვის.

2. ზოგი დეტალი დღემდე **საკამათოა**.

   ა) სადავოა. ბ) საინტერესოა. გ) უცნობია.

3. კუნძულზე **ნაყოფიერი** მიწა იყო.

   ა) დამუშავებული. ბ) მოსავლიანი. გ) საკმარისი.

4. კუნძულზე **მტკნარი** წყლებია.

   ა) თბილი. ბ) მლაშე. გ) უმარილო.

5. მოსახლეობის შემცირებას **მძიმე** დაავადებებმა შეუწყო ხელი.

   ა) ახალმა. ბ) რთულმა. გ) უცნობმა.

2 ხაზებით დააკავშირე სიტყვები და მათი მნიშვნელობები.

1. კრატერი	რაიმე საზღვრით შემოფარგლული მიწა-წყალი.
2. ტერიტორია	ძლიერი ქარიშხალი ზღვაზე.
3. შტორმი	ჩაღრმავება, რომელიც რჩება მთაზე ვულკანის ამოფრქვევის შემდეგ.

3 რომელია მსგავსი მნიშვნელობის სიტყვები (სინონიმები)?

ა) სწრაფი – ნელი. ბ) შორეული – ახლობელი. გ) წყნარი – მშვიდი.

▶▶▶ გრამატიკა

1 დაწერე ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები საჭირო ფორმით.

1. აღდგომის კუნძული *(წყნარი)* ---------- ოკეანეშია.

2. კუნძულის *(ისტორია)* ---------- შესახებ ბევრი რამ არის ცნობილი.

2 სწორად შეარჩიე გამოტოვებული სიტყვა.

ქანდაკებებს ---------- აკეთებდნენ. ***(ტუფისგან / ტუფიდან)***

გრამატიკა

3 დაწერე ფრჩხილებში ჩასმული სიტყვები მრავლობით რიცხვში.

1. კუნძულის აღმოჩენის შემდეგ (წელი) ---------- გავიდა.
2. მოსახლეობამ გაჩეხა (ტყე) ----------.
3. კუნძულზე (ხე) ---------- გაიკაფა.

4 იპოვე შეცდომები და აღნიშნე X- ით.

	[X] *სავარაუდოთ.*	[ ] *სავარაუდოდ.*
1.	[ ] ხალხმა შექმნა.	[ ] ხალხმა შექმნეს.
2.	[ ] თითეული.	[ ] თითოეული.
3.	[ ] 6-კაციანი ჯგუფი.	[ ] 6 კაციანი ჯგუფი.

წერა

1 ტექსტის მიხედვით შეავსე ცხრილი.

№	რის შესახებ არის გამოთქმული ვარაუდი?	რა ვარაუდია გამოთქმული?
1	***ნიმუში:*** *როდის დასახლდა კუნძული?*	*მოსახლეობა კუნძულზე გაჩნდა ან 300 წელს, ან 700 წელს.*
2		
3		
4		

2 დაწერე, რა კითხვა გაგიჩნდა აღდგომის კუნძულის შესახებ. მიუწერე კითხვას შენი ვარაუდი. გამოიყენე სიტყვები: *ალბათ, ჩემი აზრით, შესაძლებელია, ვვარაუდობ...*

_____

_____

_____

_____